

Ap 19/5-96

Overvåkingen

Tidsperspektiv og ansvar

Av Kåre Kristiansen (medlem av Willoch-regjeringens sikkerhetsutvalg)

Lund-rapportens utfordring til ansvarlige politikere er å foreta en balansert avveining mellom det å gi oppreisning for overgrep og det å sørge for at den legale og nødvendige overvåking ikke blir skadelidende. Den tilnærming til hysteri som representanter for venstresosialister og kommunister har demonstrert i den senere tid, bør ikke få dominere debatten og bringe selve overvåkingsinstituttet i miskreditt – hvilket ville innebære støtte til ekstreme, anti-demokratiske krefter på både venstre- og høyresiden. Vi har vel ikke glemt at overvåkingen i vårt land i lang tid etter starten hadde som hovedoppgave å avsløre nazistiske intriger. Venstresosialistene ville neppe avgitt sin nesten ekstatiske reaksjon overfor en tilsvarende overvåking av nazistiske elementer...

Det finnes neppe noe forsvar for bruddet på det legale regelverk som våre demokratiske organer har satt for overvåkingen. Men vi har ikke lov til å glemme tidsperspektivet og bakgrunnen for hendelsene – som en *forklaring* på reaksjonene. Det er for overfladisk å bedømme Håkon Lie, Einar Gerhard-

sen, Halvard Lange m.fl. og deres forsvar for demokratiet den gang, utelukkende i lys av den situasjon vi har i samfunnet i dag. Venstresiden bør nå innrømme at den tok avstand fra de marxist-sosialistiske systemer i Øst-Europa og andre steder først etter at disse hadde avslørt for all verden en brutalitet, en menneskeforakt og en råttenskap fullt på høyde med de nazistiske eksesser. De påstøtte utlatheter begått i Norge under og etter «den kalde krigen», er tross alt bagatellmessige i forhold til den undertrykkelse og politiske terror som i årevis ble praktisert i de regimer som norske venstresosialister og kommunister pleiet vennskapelige forbindelser med og idealiserte – helt til systemet altså råtnet på egen rot. Finn Gustavsen påstand nylig om «en norsk politistat» i dette tidsrom er en dårlig vits.

Venstresidens ideologiske glorifisering av de røde diktaturer og bagatellisering av ofrenes lidelser var så visst ingen uskyldig lek for umodne, men idealistiske jente- og gutteklubber – slik det nå fremstilles. Det var blodig alvor. Faren for en venstre-sosialistisk revolusjon med sovjetisk støtte var intet fantasifoster, men en truende realitet. Hendelsene i Tsjekkoslovakia skapte en angst- og uhyggestemning som ble enda større da turen kom til Finland. Skulle Norge bli neste?

Som aktiv politiker fra slutten av 1940-årene og som medlem av Norsk Jernbaneforbund fra 1937 var jeg bl.a. sterkt opptatt av utviklingen innen LO. Hva var det jeg og andre borgerlige politikere var redde for? Jo at Konrad Nordahl og Håkon Lie med flere ikke skulle makte å hindre venstrekreftene i å ta makten i LO. Jeg kunne på nært hold iaktta det intrigespill som ble gjennomført for å få venstresosialistiske representanter inn i ledende posisjoner i fagorganisasjonene. Meget få borgerlige politikere ville den gang ha reagert på det omfang av overvåking Lund-kommisjonen antyder. Det ville derfor være hyklersk om vi ikke nå vedstår oss disse realiteter. En annen sak er at også sosialdemokratiske partier alltid har hatt vanskeligheter med å skille partiets interesser fra de offentlige. Det er en svakhet som nok spilte en rolle i etterkrigsårene, og som vi dessverre ganske nylig har sett eksempler på. Nettopp det bør gi Ap grunn til selvransakelse.